

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA SOG'LOM PSIXOLOGIK MUHITNING MAZMUNI VA AHAMIYATI

N.S.Tashbayev

**MTTDMQTMOI Hududlarda uzluksiz malaka
oshirish jarayonini tashkil etish bo'limi boshlig'i**

Annotatsiya: *Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sog'lom psixologik muhitni yaratish bolaning har tomonlama rivojlanishi, shaxs sifatida shakllanishi va maktabga muvaffaqiyatli tayyorlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega. Ushbu maqola sog'lom psixologik muhitning mazmuni, tarkibiy qismlari hamda uning bolalar, pedagoglar va ota-onalar uchun ahamiyatini tahlil qiladi. Sog'lom psixologik muhit, avvalo, bolalar o'zlarini xavfsiz, qulay va qadrlig his qiladigan, ijobiy munosabatlar hukmron bo'lgan, hissiy farovonlik ta'minlangan va o'ziga ishonchni rivojlantiradigan muhitni anglatadi.*

Kalit So'zlar: Maktabgacha ta'lim tashkilot, Sog'lom psixologik muhit, Hissiy xavfsizlik, Ijobiy munosabatlar, Bolaning rivojlanishi, Shaxsiyat shakllanishi, Pedagogik etika, Ijtimoiy-hissiy rivojlanish.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida sog'lom psixologik muhit bolaning shaxsiy, ijtimoiy va kognitiv rivojlanishi uchun fundamental asos hisoblanadi. Bu muhit bolaning o'zini yaxshi his qilishi, qiziqishlari rivojlanishi va maktabgacha ta'lim tashkilotiga muvaffaqiyatli tayyorlanishi uchun zarurdir.

Quyida sog'lom psixologik muhitning mazmuni va ahamiyati kengroq tahlil qilingan.

Sog'lom psixologik muhitning mazmuni

Sog'lom psixologik muhit — bu Maktabgacha ta'lim tashkiloti hayotining barcha ishtirokchilari (bolalar, pedagoglar, ota-onalar) o'zaro hurmat, ishonch va hissiy farovonlik asosida faoliyat ko'rsatadigan, shaxsiy rivojlanish va o'zini namoyon etish uchun qulay sharoitlar yaratilgan makondir.

Uning mazmuni bir nechta asosiy tarkibiy qismlardan iborat:

1. Hissiy xavfsizlik va qulaylik

Bu muhitning eng asosiy talabidir. Bolalar o'zlarini jismoniy va hissiy jihatdan himoyalangan his qilishlari kerak.

Qo'rquvning yo'qligi: Jazodan, tanqiddan, masxaradan qo'rqmaslik.

Hissiyotlarni erkin ifodalash: Bolaga quvonch, xafagarchilik yoki g'azab kabi hissiyotlarini sog'lom usulda ifodalashga ruxsat berish. Pedagog tomonidan bolaning hissiyotlarini tushunish va qabul qilish.

Qulay jismoniy sharoit: Xonaning yorug'ligi, havosining tozaligi, mebelning yoshiga mosligi kabi omillar ham psixologik qulaylikka ta'sir qiladi.

2. Ijobiy munosabatlar tizimi

Muhitning "ruhi" odamlar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarda namoyon bo'ladi.

Pedagog-bola munosabati: Hurmat, iliqlik, sezgirlik va shartli bo'lmagan qabul qilish (ya'ni, bolani xatolariga qaramay sevis va qabul qilish).

Bola-bola munosabati: Hamkorlik, do'stlik, yordam berish va empatiyani (boshqaning hissini tushunish) o'rganish. Konfliktlarni konstruktiv hal qilishga o'rgatish.

Pedagog-ota-ona munosabati: Ochiqlik, ishonchli hamkorlik va bolaning manfaati yo'lida yagona talablarni qo'llash.

3. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv

Har bir bolaning individual xususiyatlari, qobiliyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish.

Individual rivojlanish sur'atini qabul qilish: Barcha bolalardan bir xil natijani kutmaslik.

Muxtoriyatni rag'batlantirish: Bolaning o'z tanlovini qilishiga, mustaqil harakat qilishiga va tashabbus ko'rsatishiga imkon berish.

Muvaffaqiyat vaziyatini yaratish: Har bir bolaning o'zini qobiliyatli his qilishi uchun uning kuchi yetadigan vazifalarni berish va yutuqlarini e'tirof etish.

4. Demokratiya va qoidalar ochiqligi

Muhitning barqaror va tushunarli bo'lishi.

Aniqlik: Guruh qoidalari va talablari hamma uchun tushunarli va izchil bo'lishi.

Adolat: Barcha bolalarga bir xil adolatli munosabatda bo'lish.

Ishtirok etish: Bolalarga guruh hayoti va qoidalarini shakllantirishda ishtirok etish imkoniyatini berish.

Sog'lom psixologik muhitning ahamiyati

Sog'lom psixologik muhit bolaning uzoq muddatli rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi eng kuchli omil hisoblanadi.

Xulosa

Sog'lom psixologik muhit bolalar bog'chasining asosiy resursi bo'lib, u ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini bevosita belgilaydi. Bu muhitni shakllantirish va saqlash butun Maktabgacha ta'lim nashkiloti jamoasidan doimiy sa'y-harakat, professional kompetensiya va bolalarning ehtiyojlariga nisbatan yuksak sezgirlikni talab qiladi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotida sog'lom psixologik muhitni yaratish — bu faqatgina pedagoglarning vazifasi emas, balki butun maktabgacha ta'lim tashkiloti hayotining uzviy qismi bo'lib, u ta'lim-tarbiya jarayonining sifatini tubdan belgilab beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Komarova T. S. Osobennosti psixicheskogo razvitiya detey doshkolnogo vozrasta v usloviyax DOU. – Moskva: [Nashriyot nomi], [yil].
2. Abdullayeva N.Sh. Improving the preschool education system on the basis of cluster technologies// Turkish Journal of Physiotherapy and Rehabilitation, B. 36872-36886 2021 y
3. Abdullayeva N.Sh. Pedagogical Conditions for the Development of Artistic Perception in Children of the Fifth Year of Life in the Process of Familiarization with Works of Fine Art// International journal of multidisciplinary research and analysis ISSN(print): 2643-9840, ISSN(online): 2643-9875 Volume 03 Issue 12 December 2020 DOI: 10.47191/ijmra/v3-i12-09, Impact Factor: 5.522 Page No.- 321-323
4. Valiyeva F.R., Sharipova G.N. Innovative technologies in improving the management of preschool educational organizations//International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE) DOI:10.9756/INTJECSE/V14I5.94 ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 05 2022
5. Valiyeva F.R., Raximova S.S. Innovative approaches to preschool education management// International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECS) ISSN: 1308-5581 Vol 14, Issue 04 2022